

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin a změně nařízení (EU) 2021/2115

(COM(2022) 305 final – 2022/0196 (COD))

(2023/C 100/21)

Zpravodaj: **José Manuel ROCHE RAMO**

Spoluzpravodaj: **Arnold PUECH d'ALISSAC**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 14. 7. 2022
	Rada, 6. 7. 2022
Právní základ	čl. 192 odst. 1 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí předsednictva EHSV	22. 2. 2022
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato v sekci	24. 11. 2022
Přijato na plenárním zasedání	14. 12. 2022
Plenární zasedání č.	574
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	157/01/04

1. Závěry a doporučení

1.1. Návrh nařízení o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin zavádí soubor novinek a opatření zaměřených na odstranění některých nedostatků zjištěných při uplatňování a prosazování směrnice o udržitelném používání pesticidů ⁽¹⁾.

1.2. EHSV uznává potřebu tohoto přezkumu a zároveň s uspokojením konstatuje, že o mnohých omezeních zjištěných ve stávající směrnici, jakož i o iniciativách plánovaných v tomto novém návrhu se již zmínil v připomínkách a doporučeních v rámci své zprávy o hodnocení ⁽²⁾. K otázkám, jejichž řešení se toto nařízení snaží najít, patří například nezbytnost větší harmonizace při provádění národních akčních plánů, rozdílná situace v jednotlivých členských státech, odpovídající odborná příprava uživatelů či důležitost podpory osvojování nových technologií, jako je např. přesné zemědělství.

1.3. V souladu s cíli stanovenými ve strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a ve Strategii v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 usiluje návrh nařízení o udržitelném používání pesticidů o zlepšení environmentální, hospodářské a sociální udržitelnosti potravinových systémů. V této souvislosti EHSV vítá začlenění těchto cílů a zároveň uznává z toho vyplývající přínosy pro zlepšení zdraví občanů a spotřebitelů i životního prostředí.

1.4. Nová evropská strategie zavádí kvantitativní cíle omezení používání pesticidů a rizika s nimi spojeného do roku 2030. Tyto cíle jsou nepochybně ambiciózní, a proto je nutné stanovit přiměřená přechodná období, která zohlední ⁽³⁾, do jaké míry bylo používání pesticidů omezeno již v minulosti, jakož i zeměpisné, agronomické a socioekonomické podmínky jednotlivých členských států, a během nichž bude zemědělcům umožněn přístup k používání nových, alternativních

⁽¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES ze dne 21. října 2009, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 71).

⁽²⁾ Informační zpráva EHSV *Hodnocení směrnice o udržitelném používání pesticidů*.

⁽³⁾ Eurostat, Pesticide sales in the EU.

přípravků. S ohledem na to, že současným nástrojům s nízkým rizikem trvá uvedení na trh v průměru deset let, musí být normotvůrci při stanovování harmonogramu k dosažení těchto cílů obzvláště opatrní a ponechat v něm nezbytnou flexibilitu, aby bylo možné dodržet zásadu „nikoho neopomíjet“. Komise navíc v rámci svých navrhovaných tzv. „citlivých oblastí“ počítá s dalekosáhlým omezením použití přípravků na ochranu rostlin. EHSV upozorňuje na skutečnost, že do navrhované definice a oblasti působnosti ustanovení týkajících se „citlivých oblastí“ spadají v EU rozsáhlé plochy využívané k zemědělské výrobě. Tento navrhovaný záměr by měl dalekosáhlé důsledky, a proto by měl být uskutečněn pouze po předchozím důkladném vědeckém a agronomickém posouzení dopadů.

1.5. Harmonizované ukazatele rizika vyžadují jasné pokyny a adekvátní ukazatele. Vzhledem k tomu, že jsou k dispozici pouze omezené aktuální údaje, především co se týče používání chemických pesticidů, je třeba věnovat použité metodě zvláštní pozornost. To je nezbytné zejména v případech, kdy obchodní prodeje slouží jako základní referenční hodnota (harmonizovaný ukazatel rizika č. 1). Obdobně je třeba věnovat zvláštní pozornost dočasnému období použitému pro její výpočet. V tomto ohledu by se mohly odhady objemu pesticidů uvedených na trh zlepšit například tím, že by se rozlišovalo mezi povoleními pro profesionální uživatele a povoleními pro „domácí a zahradní použití“ (tj. pro zemědělské, resp. nezemědělské účely).

1.6. Vzhledem k negativním dopadům nedávných krizí – od pandemie přes prudký nárůst dopadů změny klimatu (sucha, požáry, záplavy, noví škůdci, vlny veder apod.) až po invazi a válku na Ukrajině – je třeba produkci potravin a potravinovému zabezpečení přiznat jedno z předních míst v politické agendě EU.

1.7. EU by však měla pokračovat v přípravě plánu, jenž jí má umožnit splnit její závazky týkající se opatření v oblasti klimatu a udržitelnosti. Vzhledem k tomu, že Evropa musí i nadále provádět kroky stanovené v rámci Agendy 2030 a cílů udržitelného rozvoje, by měly být zohledněny rovněž dopady a účinky současné situace na zemědělsko-potravinářské systémy. V tomto smyslu by měl současný krizový scénář stanovit možnost uplatňovat pevně stanovené výjimky, a to jen v mimořádných případech a na omezenou dobu⁽⁴⁾.

1.8. Tuto krizi je třeba rovněž využít jako příležitost zabývat se strukturálními příčinami globální nestability a přetvořit dynamiku dodavatelských řetězců, přičemž je třeba zajistit trvalá zlepšení pro lidi a pro planetu. Zejména je naléhavě nutné zahájit důkladnou diskusi a úvahy týkající se zemědělsko-potravinářského systému, který musí EU navrhnout pro nadcházející desetiletí.

1.9. Zároveň má EU povinnost zahrnout produkci potravin a potravinové zabezpečení mezi hlavní strategické cíle a nese za ně odpovědnost. V tomto smyslu musí cíle Zelené dohody, jakož i strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“, pod něž spadá i tento návrh, vždy vycházet ze spolehlivých vědeckých důkazů, jež budou doplněny o odpovídající posouzení dopadů. Jen tak lze zajistit řádný soulad cílů se zásadou proporcionality.

1.10. V tomto ohledu již různé studie⁽⁵⁾ varovaly před možnými nepříznivými dopady, které by v celosvětovém měřítku způsobil drastický nárůst cen potravin v důsledku menší úrody a nižších výnosů. Snížení zemědělské produkce by mohlo prohloubit závislost Evropské unie na dovozu potravin ze třetích zemí, což by přineslo ekologické, sociální a ekonomické škody.

1.11. Konečným cílem návrhu proto musí být zaměření na alternativní řešení (soubor nástrojů) upřednostňující lepší uplatňování integrované ochrany rostlin a soulad s touto ochranou, což musí zůstat základním kamenem návrhu, a zvyšování a podpora používání alternativních řešení ochrany proti škůdcům, jako jsou přípravky na ochranu rostlin představující nízké riziko nebo přípravky biologického původu. Tato řešení však zatím nemohou nahradit používání

⁽⁴⁾ Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Válka na Ukrajině a její hospodářský, sociální a environmentální dopad (Úř. věst. C 290, 29.7.2022, s. 1).

⁽⁵⁾ FAO, Hunger Hotspots – FAO-WFP early warnings on acute food insecurity.

chemických pesticidů. Členské státy by se měly zasadit o to, aby začal být tento soubor nástrojů používán co nejdříve, a zároveň zajistit, aby byly zavedeny vhodné systémy pobídek.

1.12. Tento soubor nástrojů by se měl zaměřit na používání různých řešení a opatření založených na vědě a inovacích. Jako vodítko pro úspěšný přechod k modelu založenému na méně intenzivním používání přípravků na ochranu rostlin by mělo sloužit používání odolnějších odrůd a certifikovaných osiv, ochranné zemědělství, integrovaná produkce, nové šlechtitelské postupy, ekologické zemědělství, střídání plodin, digitální technologie nebo používání méně významných plodin.

1.13. K dosažení tohoto cíle je nezbytné mít udržitelné, vědecky podložené, účinné, bezpečné a cenově dostupné systémy ochrany rostlin, které mohou zemědělcům poskytnout potřebné nástroje, aby zůstali konkurenceschopní. V tomto smyslu musí Komise vyžadovat reciprocitu pravidel, tak aby dovozy produktů ze třetích zemí ošetřených přípravky nepovolenými na trhu Unie podléhaly pravidlům, jež jsou přinejmenším rovnocenná s pravidly uplatňovanými v EU.

1.14. Zároveň je nezbytné zabránit neúměrnému nárůstu byrokratické zátěže zemědělců, která by se ještě výrazněji dotkla malých a středních zemědělských podniků, které jsou vůči takovým situacím méně odolné z důvodů souvisejících s úsporami z rozsahu.

1.15. Řídící orgány pověřené publikováním statistických údajů musí být kromě toho při zacházení s těmito údaji velmi obezřetné, zejména musí plně respektovat právo osob na soukromí a vlastnictví údajů, které mají v mnoha případech charakter důvěrných informací.

1.16. EHSV vítá, že byl zvolen model nestranného, profesionálního a nezávislého poradenství, které zemědělcům umožní, aby na svých polích pokračovali v uplatňování udržitelných postupů. Role, kterou v tomto ohledu mohou sehrát zemědělské organizace a družstva, bude klíčová pro zajištění toho, aby měli zemědělci co největší užitek jak z produkce, tak i z případného společného prodeje (např. zemědělská družstva).

1.17. EHSV rovněž vítá zavedení zvláštního opatření, jež má zemědělcům prostřednictvím finanční podpory kompenzovat vzniklé náklady. Domnívá se však, že je ještě nutné blíže specifikovat některé aspekty jeho integrace do rámce SZP, zejména upřesnit aspekty související s harmonogramem a jeho prováděním, vzhledem k tomu, že k 1. lednu 2023 by měla být schválena a vstoupit v platnost nová SZP a odpovídající strategické plány všech členských států.

2. Souvislosti

2.1. Evropská komise zveřejnila dne 22. června 2022 návrh nařízení o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin v rámci revize směrnice o udržitelném používání pesticidů. Přijetí návrhu bylo původně naplánováno na 23. března 2022, bylo však odloženo v důsledku ruské invaze na Ukrajině. Nařízení bylo zveřejněno v rámci „balíčku o ochraně přírody“ spolu s nařízením o obnově přírody. Balíček je rozhodným krokem při provádění Zelené dohody pro Evropu, strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a Strategie v oblasti biologické rozmanitosti.

2.2. V souladu se strategií „Od zemědělce ke spotřebiteli“ jsou hlavní cíle návrhu Komise tyto:

- omezit do roku 2030 celkové používání chemických pesticidů a snížit riziko s nimi spojené o 50 % (první cíl omezení) a snížit do roku 2030 používání nebezpečnějších pesticidů o 50 % (druhý cíl omezení) ve srovnání s průměrem za roky 2015, 2016 a 2017,
- zvýšit uplatňování a prosazování integrované ochrany rostlin,
- zvýšit používání méně nebezpečných a nechemických alternativ k chemickým pesticidům na ochranu rostlin,

- zlepšit dostupnost údajů ze sledování týkajících se aplikace a používání pesticidů a jejich rizik pro zdraví a životní prostředí,
- zlepšit provádění, uplatňování a dodržování ustanovení právních předpisů ve všech členských státech, a zvýšit tak účinnost a efektivnost politik,
- podpořit osvojování nových technologií, jako je přesné zemědělství, s cílem snížit celkové používání a riziko pesticidů.

2.3. Členské státy budou moci snížit svůj vnitrostátní cíl týkající se používání chemických přípravků na ochranu rostlin a rizik s nimi spojených prostřednictvím systému koeficientů, který zohlední stupeň intenzity používání a údaj týkající se používání a rizika. Toto procento snížení nemůže být do roku 2030 v žádném případě nižší než 35 % a vyšší než 70 %.

2.4. Aby se dosáhlo těchto výsledků, stanoví návrh předložený Komisí cíle snížení, které budou v EU právně závazné. Nové normy rovněž stanoví, že členské státy přijmou závazné cíle, aby přispěly k dosažení celkového cíle EU. Nařízení dává členským státům určitou flexibilitu, aby mohly zohlednit svou vnitrostátní situaci. Je třeba věnovat zvláštní pozornost dříve dosaženému pokroku a intenzitě používání pesticidů v jednotlivých členských státech.

2.5. Komise bude každoročně měřit používání chemických pesticidů a rizika s nimi spojená, přičemž jako metodu použije údaje o prodeji přípravků na ochranu rostlin, které jí sdělí členské státy. Základní hodnotou pro výpočet omezení o 50 % bude prodej v letech 2015, 2016 a 2017.

2.6. Všechny účinné látky uváděné na trh jako přípravky na ochranu rostlin budou zařazeny do jedné ze čtyř skupin, z nichž každé bude přidělen koeficient, jenž bude vyšší v případě nebezpečnějších skupin.

2.7. Základní nové prvky revize lze shrnout takto:

- přijetí nařízení, které je přímo závazné a uplatnitelné jednotným způsobem ve všech členských státech,
- právně závazné cíle: snížení používání chemických pesticidů a s nimi spojených rizik a používání nebezpečnějších pesticidů o 50 % do roku 2030,
- racionalizované národní akční plány a výroční zprávy, které podpoří právně závazné cíle,
- ekologická ochrana rostlin, která zaručí, aby všichni zemědělci uplatňovali integrovanou ochranu rostlin, při které jsou chemické pesticidy používány pouze jako poslední možnost,
- nový registr na podporu kontroly zařízení pro aplikaci pesticidů,
- závazek revidovat harmonizované ukazatele rizika s ohledem na údaje ze statistik zemědělských vstupů a výstupů (SAIO),
- pobídky v rámci nové společné zemědělské politiky (SZP), aby zemědělci omezili používání pesticidů: mimořádné financování po dobu pěti let s cílem podpořit splnění požadavků,
- odborná příprava: nová období platnosti osvědčení o odborné přípravě a doklad o odborné přípravě nezbytný pro určité aktivity,
- zákaz veškerého používání pesticidů v citlivých oblastech a v pásmu tří metrů od takových oblastí,
- přísnější kritéria pro výjimky týkající se leteckého postřiku.

2.8. Balíček klíčových politik podpoří zemědělce a ostatní uživatele při přechodu na udržitelnější systémy produkce potravin, konkrétně půjde o: i) zvýšení řady biologických alternativ a alternativ s nízkým rizikem na trhu; ii) pobídky v rámci nové SZP, aby zemědělci omezili používání pesticidů; iii) výzkum a rozvoj v rámci programu Horizont 2030; iv) akční plán pro ekologickou produkci.

3. Obecné připomínky

3.1. Současný krizový scénář – od pandemie přes prudký nárůst dopadů změny klimatu (sucha, požáry, záplavy, noví škůdci, vlny veder apod.) až po invazi a válku na Ukrajině – vytváří silný tlak na evropské i světové zemědělsko-potravinářské systémy. Navzdory tomu by tyto obtíže neměly představovat překážku, jež by EU bránila v jejím rozhodném úsilí o další rozvoj opatření zaměřených na dosažení spravedlivého přechodu, jak je stanoveno v Agendě 2030 ⁽⁶⁾.

3.2. EHSV v mnoha svých stanoviscích požadoval ucelenou potravinovou politiku EU, jež by poskytla: i) hospodářskou, environmentální a sociálně-kulturní udržitelnost; ii) integraci mezi odvětvími, politickými oblastmi a úrovněmi správy; iii) inkluzivní rozhodování; a iv) kombinaci povinných opatření (nařízení a daně) a pobídek (vyšší prodejní ceny, přístup k úvěrům, prostředkům a pojistkám) s cílem urychlit přechod na udržitelné potravinové systémy ⁽⁷⁾.

3.3. Aby se těchto cílů dosáhlo, je nezbytná větší harmonizace a soudržnost mezi různými politikami a právními předpisy EU: Zelenou dohodou pro Evropu, strategií „Od zemědělce ke spotřebiteli“, strategií pro biologickou rozmanitost, akčním plánem pro nulové znečištění, udržitelným používáním přípravků na ochranu rostlin atd.

3.4. Kromě toho by rozpočet SZP neměl být snížen ani zachován na současné úrovni, nýbrž by měl být zvýšen a měl by podpořit uvedený přechod. Schválení strategických plánů SZP by mělo být podmíněno tím, že členské státy přijmou komplexní plány k přetvoření potravinového prostředí, které propojí pobídky pro produkci zdravých a udržitelných potravin s vytvořením nových trhů pro tyto produkty ⁽⁸⁾.

3.5. V tomto ohledu Výbor s uspokojením vítá rozhodnutí upřednostnit v rámci nové SZP financování dobrovolných postupů zaměřených na splnění udržitelného používání přípravků na ochranu rostlin, aniž by zaměření této pomoci penalizovalo nebo poškozovalo výnosy z používání ostatních alternativních postupů, jež jsou v rámci evropské legislativy stejnou měrou legální a povolené. Obecně je financování, jako jsou ekorežimy a iniciativy pro rozvoj venkova, přístupné pouze pro iniciativy, které přesahují zákonné požadavky. Nový rámec umožní všem členským státům poskytovat po dobu pěti let zemědělcům finanční podporu na splnění všech požadavků týkajících se udržitelného používání přípravků na ochranu rostlin.

3.6. V témže duchu Komise oceňuje úsilí vynaložené za účelem zvýšení účinnosti národních akčních plánů v oblasti udržitelného používání přípravků na ochranu rostlin. I když tyto národní akční plány mohly být poměrně různorodé a cíle byly dobrovolné a mohly se týkat různých oblastí zájmu, mají národní akční plány v oblasti udržitelného používání přípravků na ochranu rostlin racionalizovanější obsah, včetně podrobného seznamu iniciativ a jejich vazeb na cíle strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“. Všechny členské státy budou požádány, aby vyhotovily seznam finančních a ostatních opatření na podporu integrované ochrany rostlin a nechemických alternativ. U všech cílů budou muset předložit trendy z výročních zpráv o pokroku a uplatňování, přičemž budou muset racionalizovat kvantitativní údaje o plnění udržitelného používání přípravků na ochranu rostlin. Komise jednou za dva roky vypracuje analýzu výročních zpráv o pokroku a uplatňování.

⁽⁶⁾ Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Válka na Ukrajině a její hospodářský, sociální a environmentální dopad (Úř. věst. C 290, 29.7.2022, s. 1).

⁽⁷⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke „Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy“ [COM(2020) 381] (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 268).

⁽⁸⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke „Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy“ [COM(2020) 381] (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 268).

3.7. Je však nezbytné, aby tento nový model správy „nikoho neopomenul“: to znamená, že je třeba zajistit, aby mohly všechny členské státy – navzdory odlišným výchozím pozicím – dosáhnout optimálního uplatňování udržitelného používání přípravků na ochranu rostlin.

3.8. Aby se dosáhlo tohoto cíle, měla by být do návrhu, sledování a budoucího hodnocení nového nařízení úzce zapojena organizovaná občanská společnost, a zejména organizace se zkušenostmi v oblasti pesticidů. Je nezbytné zlepšit kvalitu informací pro veřejnost obecně, a zejména pro spotřebitele, pokud jde o úlohu pesticidů, jakož i odbornou přípravu a informace určené uživatelům pesticidů ⁽⁹⁾.

3.9. Pro dosažení udržitelných potravinových systémů v dlouhodobém horizontu jsou zásadní spravedlivé ceny potravin (odrážející skutečné výrobní náklady pro životní prostředí a společnost). Je podstatné, aby EU i během současné krize zajistila v preferenčních obchodních dohodách skutečnou reciprocitu norem ⁽¹⁰⁾.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Pro udržitelné používání přípravků na ochranu rostlin je zásadní zlepšit dostupnost a ziskovost alternativních řešení a nových technologií a přístup k nim. Integrovaná ochrana rostlin byla – stejně jako ostatní postupy ochrany rostlin s nízkými vstupy pesticidů, které jsou typické pro integrovanou produkci a ekologické zemědělství – jedním z klíčových prvků směrnice a představuje jádro nového nařízení ⁽¹¹⁾.

4.2. Návrh nařízení stanoví jako obecné pravidlo, že před tím, než začnou profesionální uživatelé – včetně zemědělců – aplikovat chemické přípravky na ochranu rostlin, uplatní nejprve nechemická opatření. Patří k nim např. střídání plodin, sledování výskytu škodlivých organismů, integrovaná ochrana rostlin a používání nechemických metod ochrany před škodlivými organismy a jiných pesticidů s nižším rizikem ⁽¹²⁾.

4.3. To neznamená, že by použití pesticidů nebylo za určitých okolností možné nebo nezbytné. V některých případech je naopak možné rostliny – při komerční výrobě potravin – uspokojivě chránit pouze za použití pesticidů, v souladu s hlavní zásadou integrované ochrany rostlin, jako poslední možností. Jako příklad je třeba zdůraznit jejich význam při menšinovém použití.

4.4. Změna klimatu urychluje šíření škodlivých organismů, které vyžadují dostupnost pesticidů poté, co se vyčerpaly všechny ostatní nástroje ochrany. Tato nezbytnost je ještě zřejmější, pokud všechny odhady ukazují na nárůst světového obyvatelstva v příštích 30 letech o více než 2 miliardy osob. Tento scénář je třeba náležitě zohlednit v zájmu zajištění stabilního systému produkce potravin, jenž bude schopen zásobovat neustále rostoucí světové obyvatelstvo.

4.5. Na druhou stranu stále častější sucha, povodně, vlny veder a drastické změny teploty, k nimž dochází v posledních letech, snižují kapacitu produkce potravin a sklizně zemědělců. V tomto smyslu je v současném kontextu krizí způsobených nejdříve pandemií a poté invazí na Ukrajině, jakož i výše uvedenými následky změny klimatu, nezbytné zajistit zachování stabilních výnosů zemědělské produkce, aby bylo možné zásobovat svět vysoce kvalitními produkty v dostatečném množství, a zachovat tak potravinové zabezpečení.

⁽⁹⁾ Informační zpráva EHSV *Hodnocení směrnice o udržitelném používání pesticidů*.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke „Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy“ [COM(2020) 381] (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 268).

⁽¹¹⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Integrovaná produkce v Evropské unii (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C 214, 8.7.2014, s. 8).

⁽¹²⁾ Informační zpráva EHSV *Hodnocení směrnice o udržitelném používání pesticidů*.

4.6. Nařízení poukazuje také na klíčovou úlohu, kterou mají hrát nezávislí poradci, kteří zajistí odborné poradenství zohledňující zvláštní pravidla pro příslušné plodiny a integrovanou ochranu rostlin. V tomto smyslu je zásadní zvýšit a podpořit poradenskou úlohu profesních a družstevních zemědělských organizací, které poskytují přímou podporu coby terénní subjekty v praxi. Například ve Španělsku je stanovisko poradce povinné u převážné většiny plodin, což posílilo existenci více než 20 000 úředně certifikovaných poradců.

4.7. EHSV ve svém předchozím hodnocení směrnice o udržitelném používání pesticidů zdůraznil, že je důležité zlepšit systém ochrany a zaručit soulad mezi směrnicí o udržitelném používání pesticidů a národními akčními plány. V rámci udržitelného používání pesticidů budou muset profesionální uživatelé zaznamenávat důvody veškerých zásahů (chemických, biologických, fyzických nebo kulturních).

4.8. V tomto ohledu je třeba věnovat v návrhu nařízení zvláštní pozornost koncepci chráněných nebo citlivých oblastí. Používání přípravků na ochranu rostlin již nebude v určitých chráněných nebo citlivých oblastech (oblasti městské zeleně včetně veřejných parků či zahrad, hřiště, rekreační nebo sportovní oblasti, veřejné stezky, chráněné oblasti sítě Natura 2000 a ekologicky citlivé oblasti, které mohou být zachovány pro ohrožené opylovače) možné, s výjimkou případů, kdy budou splněny určité podmínky, a pouze poté, co odborník, který bude produkty aplikovat, důkladně odůvodní, které produkty použije, jak, kdy a po jakou dobu tak bude činit. Proto je zásadní, aby příslušné schvalující orgány měly dostatečný počet kvalifikovaných zaměstnanců, aby se zabránilo prodlení, jež by znamenala opožděné ošetření znemožňující včasný zásah proti výskytu škodlivých organismů.

4.9. Na druhou stranu je třeba zohlednit specifickou geografickou a klimatickou situaci v členských státech v tom smyslu, aby se zajistilo, že nedojde k přílišnému omezení používání přípravků na ochranu rostlin vztahujícímu se na zemědělské plochy v ekologicky citlivých oblastech, které by jinak nemohly čelit výskytu nových škodlivých organismů. Například ve Španělsku pokrývá síť Natura 27 % území, přičemž zahrnuje tisíce hektarů zemědělských plodin a plochy, na níž jsou chována hospodářská zvířata. Dobrá strategie by mohla spočívat v rozčlenění jednotlivých oblastí a vymezení a odlišení těch, jejichž území je chráněné v celém rozsahu, od těch ostatních. Rozhodnutí omezit používání v citlivých oblastech by se ve výsledku mělo opírat o přesvědčivé vědecké a agronomické důkazy, které podpoří klasifikaci určité oblasti jakožto chráněné.

4.10. Práh, kterého je třeba dosáhnout, než bude možné přistoupit k chemickému zásahu, bude podrobně stanoven v konkrétních normách pro plodiny a příslušné orgány členských států budou mít za úkol vytvořit elektronický registr integrované ochrany rostlin a přípravků na ochranu rostlin, přičemž zajistí, aby profesionální uživatelé vkládali příslušné údaje.

4.11. Kromě toho vzhledem k tomu, že jednou z hlavních překážek uplatňování směrnice o udržitelném používání pesticidů byly chybějící znalosti o jejich optimálním použití⁽¹³⁾, EHSV vítá, že Komise zohlednila mnohá z jeho doporučení v oblasti odborné přípravy a školení.

4.12. Bude vytvořen nový centrální elektronický registr pro vydávání osvědčení o odborné přípravě. Bude obsahovat podrobné informace o období platnosti osvědčení o odborné přípravě (pět let pro poradce a deset let pro distributora nebo profesionálního uživatele). K tomu, aby mohl uživatel zakoupit nebo použít přípravek na ochranu rostlin povolený pro profesionálně používané aplikační zařízení, a k tomu, aby mohl poradce poskytovat poradenství, bude nezbytný doklad o odborné přípravě. Distributoři budou muset mít dostatečný počet vyškolených zaměstnanců.

4.13. Je třeba zajistit soukromí při používání zemědělských údajů ze strany správy, a zejména daleko více zemědělcům zpřístupnit digitální dovednosti a vysokorychlostní připojení, a to s cílem předcházet nadměrnému zatěžování zemědělců a ušetřit jim úsilí, neboť v mnoha případech postrádají technické prostředky a lidské zdroje potřebné k tomu, aby mohli vyhovět požadavkům souvisejícím s elektronickým registrem.

⁽¹³⁾ Informační zpráva EHSV *Hodnocení směrnice o udržitelném používání pesticidů*.

4.14. Pro uplatňování daného nařízení by bylo přínosné zajištění větší informovanosti občanů, zejména spotřebitelů, o úloze a používání pesticidů v souladu s vnitrostátní a evropskou legislativou. Zásadní by byly informační kampaně zaměřené na lepší informování veřejnosti obecně a odpovědných politických činitelů. Je třeba šířit informace například o faktorech, které ovlivňují tvorbu cen potravin, jakož i o otázkách, které se týkají spíše označování nebo certifikace produktů ⁽¹⁴⁾.

4.15. Taktéž je třeba zachovat srovnatelné podmínky v oblasti mezinárodního obchodu. Soudržnost mezi různými politikami EU vyžaduje zachovat extrémní obezřetnost při zákazu dovozu potravinářských výrobků ošetřených přípravky, jež jsou v EU zakázány.

V Bruselu dne 14. prosince 2022.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁴⁾ Informační zpráva EHSV *Hodnocení směrnice o udržitelném používání pesticidů*.